

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

Лабораторія виховної роботи та захисту прав дитини

**Організація методичної
роботи в позашкільних
навчальних закладах
Миколаївської області
в 2016/17 навчальному році**

Миколаїв
2016

**Організація методичної роботи в
позашкільних навчальних
закладах Миколаївської області
в 2016/17 навчальному році**

Інструктивно-методичний лист

Автор-укладач: *О. Д. Пучкова, завідувач лабораторії виховної роботи та захисту прав дитини Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*

Відповідальна за випуск: *І. М. Бєлова, заступник директора з науково-педагогічної роботи Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*

Рекомендовано до друку рішенням ученої ради Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, протокол від 22.06.16 № 5.

Організація методичної роботи в позашкільних навчальних закладах Миколаївської області в 2016/17 навчальному році: інструктивно-методичний лист / укл. О. Д. Пучкова. – Миколаїв : ОППО, 2016. – 24 с.

© Лабораторія виховної роботи та захисту прав дитини

© Лабораторія редагування та видавничої діяльності Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
2016

Організація методичної роботи у позашкільних навчальних закладах Миколаївської області в 2016/17 навчальному році

Позашкільна освіта виконує вкрай важливі завдання, спрямовані на забезпечення потреб і мотивів дітей до пізнання й творчості; формування системи ціннісних орієнтацій національно-патріотичного виховання; виявлення, підтримку та розвиток обдарованих і талановитих дітей; здійснення профорієнтаційної роботи, упровадження допрофесійної підготовки відповідно до здібностей дітей; соціалізацію дітей та юнацтва у вільний час, організацію дозвілля; попередження бездоглядності, безпритульності та правопорушень.

Якщо раніше вважалося, що призначення позашкільної освіти – лише організоване дозвілля, то сьогодні позашкільні заклади вдало справляються з іншими важливими функціями соціального спрямування. Безоплатна позашкільна освіта охоплює велику кількість дітей із малозабезпечених сімей, дітей, що знаходяться під опікою та піклуванням, дітей-сиріт, дітей із обмеженими можливостями. Окрім того, неоціненна перевага навчання в цих закладах у тому, що набуття знань і досвіду в практичній діяльності перетворюється з педагогічно керованого на процес, регульований самою особистістю.

До останнього часу в державних документах позашкільній освіті відводилося місце самостійної ланки безперервної системи освіти. Законодавчою основою забезпечення права кожного на здобуття позашкільної освіти є Конституція України.

Особливе значення для здійснення позашкільної освіти має і Закон України «Про позашкільну освіту», ухвалений 22 червня 2000 р. Саме він визначив правові, соціально-економічні, організаційні, освітні та виховні засади позашкільної освіти. У проекті Концепції розвитку освіти в Україні до 2025 р. про долю позашкільної галузі окреслено лише одним рядком: «3.5.1 На законодавчому рівні убезпечити заклади позашкільної освіти від зміни форм власності та передачі їхнього майна».

Ініціативна група, яка готувала листа Голові Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Гриневич Л. М.

щодо нової редакції Закону України «Про освіту», запропонувала:

- забезпечити на законодавчому рівні заклади позашкільної освіти від зміни форм власності та передачі їх майна іншим суб'єктам господарювання;
- закріпити на законодавчому рівні педагогічне навантаження та види доплат педагогічним працівникам позашкільних навчальних закладів.

Як відзначає Олена Биковська, член Президії Європейської асоціації позашкільної освіти (EAICY), доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри позашкільної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, однією з причин палкої дискусії, яка на сьогодні відбувається навколо нової редакції законопроекту, є відсутність визначень чітких понять і термінів, а також введення нових, які не представлені в жодному нормативному документі України. Адже важливою умовою законотворчої діяльності є визначення термінів.

Поняття «формальна освіта», «неформальна освіта», «інформальна освіта» взято із Міжнародної Стандартної Класифікації Освіти (МСКО), яку підготував Інститут статистики ЮНЕСКО.

Ще у травні 2012 р. у м. Прага на Генеральній Асамблеї Європейської Асоціації позашкільної освіти Оленою Володимирівною була представлена доповідь: «Нова неформальна (позашкільна) освіта – нова концепція». Основною метою доповіді стала розробка єдиної для Європи Концепції неформальної (позашкільної) освіти. «Ми звернулися до всіх учасників Генеральної Асамблеї про введення єдиного терміну – «неформальна освіта». При цьому спираючись, як наші експерти, саме на Міжнародну стандартну класифікацію освіти (МСКО). І знаєте, хто перший категорично відмовився від поняття «неформальна освіта». – самі представники європейських держав», – згадує в одному з інтерв'ю Олена Володимирівна.

Іноземні колеги відзначили, що кожна держава має своє законодавство, у кожного свої мовні особливості й традиції. Тому «причесати всіх одним гребенем» стає неможливим.

Таким чином, перекладаючи іноземні назви «non-formal education», «after-school», «внешкольное образование»,

«дополнительное образование» українською мовою, їх треба називати “позашкільна освіта”.

Позашкільна освіта – важлива ланка в структурі освіти України, а її значимість у тому, що для дітей – це розвиток пізнавальної, практичної, творчої та соціальної компетентності особистості, можливість самореалізації у майбутньому; для батьків – безпечна, змістовна зайнятість дітей у вільний час у позашкільних та інших навчальних закладах, їх навчання, виховання, розвиток, соціалізація, допомога у підготовці самостійного відповідального життя; для держави – одна з найефективніших інвестицій у найближче і віддалене майбутнє.

І саме від професійної компетентності педагога та його вміння трансформувати свої знання учневі значною мірою залежить виконання поставлених суспільством завдань перед позашкільною освітою.

Важливим у процесі зростання професіоналізму керівника гуртка є науково-методичний супровід вирішення професійних завдань. Головною ідеєю цього напрямку, яку пропагують і провідні спеціалісти в галузі позашкільної освіти, наприклад Свирська Т. І., завідувач науково-методичного центру громадянського виховання, виховних технологій та позашкільної освіти КППО ім. Б. Грінченка, є сервісний підхід. Поняття «сервіс» включає в себе цілеспрямовані, технологічно перевірені процеси обслуговування, які базуються на професійній підготовці персоналу, підприємницькому розрахунку менеджменту та високій ефективності.

В основі реалізації методичного сервісу лежить створення системи методичних послуг та організація процесу обслуговування освітніх запитів педагога.

Тобто за підтримки методиста педагог проектує індивідуальну програму професійного розвитку – розробляє індивідуальний методичний маршрут. Важливо, що при цьому самоосвіта і методична робота не нав'язувались ззовні, а мотивувались професійним інтересом педагога. Але, що найважливіше, у педагога завжди має бути вибір щодо тих чи інших форм і засобів підвищення своєї фахової майстерності. Час вимагає модернізації цього процесу.

Лабораторія виховної роботи та захисту прав дитини МОІППО здійснює процес удосконалення професійної компетентності педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів шляхом організації та проведення:

- курсів підвищення кваліфікації;
- заходів у міжкурсовий період: проведення обласних методичних активів, творчих груп, лабораторій; обласних і міжрайонних семінарів, проектів, форумів, конкурсів професійної майстерності тощо.

Згідно з визначеними пріоритетами лабораторією виховної роботи та захисту прав дитини здійснюється науково-методичний супровід позашкільної освіти.

У Миколаївській області функціонує 41 позашкільний навчальний заклад, зокрема 5 обласного підпорядкування. Позашкільною освітою охоплено 67,7 % дітей та учнівської молоді. Навчально-виховний процес у позашкільних закладах області забезпечують 1 066 керівників гуртків. Серед них: із в/о – 739 (69,39 %), без в/о – 327 (30,68 %).

Привертає увагу особлива категорія педагогічних працівників позашкільного навчального закладу – сумісники, які знаходяться поза рамками системи науково-методичного супроводу щодо формування професійних компетентностей педагогів позашкільних навчальних закладів. Чи не єдиною і дуже важливою можливістю надолужити ці прогалини є курси підвищення кваліфікації. Та часто виникає ситуація, коли саме керівники гуртків-сумісники проходять курси за заочною формою навчання, мотивуючи це тим, що навчалися на курсах за своїм основним напрямком діяльності, а в позашкільному закладі мають неповне навантаження, і тому достатньо заочного навчання. Зрозуміло, що вчителі-предметники, працюючи за основною посадою, беруть участь у науково-методичній діяльності на різних рівнях у міжкурсовий період, тому частину необхідної інформації можуть використовувати з метою професійного удосконалення і як педагоги позашкільних закладів. Але позашкільна освіта має свою специфіку, і неперервне навчання педагога позашкільного закладу в післядипломній освіті повинно займати своє чільне місце, а тому в роботі методичних служб на місцях має бути виділено в окремий напрямок.

На жаль, під час проведення звірки кадрів не було надано даних про тих, хто працює за сумісництвом.

Курси підвищення кваліфікації є важливою ланкою у процесі розвитку професійної майстерності педагогів-позашкільників. У I півріччі проведено:

Напря́м	Назва категорії	Кількість груп
Позашкільна освіта	Методисти (зав. відділами) позашкільних навчальних закладів	1
	Керівники еколого-натуралістичних гуртків (дуальна форма)	1
	Керівники краєзнавчих гуртків, керівники музеїв	1
	Керівники гуртків із науково-технічного напрямку з проблеми «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті»	1
Загальна кількість слухачів за напрямом	68	4

Для забезпечення якісної роботи курсів підвищення кваліфікації постійно вивчаються потреби та творчі інтереси педагогів. На основі цих замовлень і пропозицій протягом року оновлюється та уточнюється тематика занять, удосконалюються форми їх проведення.

Розширились партнерські взаємини лабораторії із громадськими та державними установами. Під час курсів проводяться практичні, семінарські та тренінгові заняття за участю фахівців Міжнародного жіночого правозахисного центру «ЛаСтрада – Україна», обласної громадської організації «Зелений Рух», обласної служби в справах дітей. Дана співпраця є продуктивною, і суттєво розширює можливості розгляду актуальних питань взаємодії навчальних закладів із усіма учасниками навчально-виховного процесу.

Удосконалення освітнього процесу, формування перспективного педагогічного досвіду відбувається через відкриті заходи, гурткові заняття, уроки під час проведення педагогічної практики, масові заходи, захист проектів педагогів.

На основі такої роботи створюються банки даних щодо навчальних і соціальних проектів навчальних закладів, досвіду роботи керівників гуртків – переможців і учасників конкурсу «Джерело творчості», поповнюється картотека досвіду інноваційної діяльності, укомплектовується картотека програм гуртків за якими працюють позашкільні навчальні заклади, на порталі інституту створена сторінка для педагогів-позашкільників.

Швидке реагування на потреби педагогічних працівників, мобільне прийняття рішень – важлива умова доступності отримання якісних освітніх послуг.

Відпрацювання практичної частини навчально-тематичного плану курсів підвищення кваліфікації відбувається у базових навчальних закладах м. Миколаєва: Станції юних техніків, Палаці творчості учнів, Будинку творчості дітей та юнацтва Інгульського району; Центрі позашкільної роботи Вітовського району, обласних позашкільних навчальних закладах. Цікавими і корисними є зустрічі з педагогами–практиками.

Цього року започаткована дуальна форма проведення курсів підвищення кваліфікації. Керівники гуртків еколого-натуралістичного напрямку першими випробували навчання за такою формою, і відпрацювали 2 сесії курсів. Слухачами відзначено переваги цієї форми: відведено достатньо часу для написання творчої роботи, є більше можливості приділити увагу самоосвіті, що є важливим фактором підвищення професійної компетентності.

Навчально-тематичні плани курсів підвищення кваліфікації керівників гуртків, методистів ПНЗ спрямовані на досягнення загальної мети – приведення фахового та кваліфікаційного рівнів педагогів у відповідність до сучасних вимог щодо формування професійної компетентності педагогічних кадрів, використання сучасних педагогічних технологій і методик, методологічної основи управління, теорії і практики сучасного навчально-виховного процесу, напрямів оновлення змісту, форм і методів організації навчально-виховної роботи.

Діюча система заходів, у яких беруть участь педагоги позашкільних навчальних закладів, сприяє підвищенню їх фахової майстерності.

Важливим завданням лабораторії виховної роботи та захисту прав дитини у 2015/16 навчальному році було розробка механізму реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді у рамках реалізації обласної Програми військово-патріотичного виховання населення Миколаївської області на 2015–2020 роки шляхом створення інформаційно-методичного забезпечення для здійснення національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Із цією метою розроблено та внесено до навчально-тематичних планів курсів підвищення кваліфікації педагогів позашкільних навчальних закладів лекцію «Національно-патріотичне виховання дітей та молоді в системі освіти», тренінг із патріотичного виховання учнівської молоді.

Педагоги-позашкільники брали участь у зустрічі освітян Миколаївщини з нашими колегами–учасниками АТО: Смирновим О. В., Михайлюком В. Г., Сідлецьким В. А. Під час заходу презентовано проект книги «Миттєвості війни...», присвяченої участі жителів Миколаївщини в антитерористичній операції. Авторами проекту книги є співробітники обласного центру пошукових досліджень та запрошені учасники АТО.

На виконання Указу Президента України від 24 березня 2015 року № 169/2015 «Про заходи з відзначення у 2015 році 71-ї річниці Перемоги над нацизмом у Європі і 70-ї річниці завершення Другої світової війни» для науково-педагогічних працівників МОІППО та педагогів області 27 квітня 2016 року керівником гуртка Миколаївського обласного Центру науково-технічної творчості Івановою О. А. проведено майстер-клас із виготовлення червоних маківок – міжнародного символу пам'яті жертв усіх військових та цивільних збройних конфліктів, починаючи з 1914 року. Наші колеги пишалися тим, що своїми руками виготовили ці символічні пам'ятні знаки.

Попередження конфліктних ситуацій – невід'ємна складова організації превентивного виховання у навчальному закладі і створенні здоров'язберезувального середовища.

Із метою попередження конфліктів у шкільному середовищі у 2015/16 н.р. на базі МОІППО спільно з Міжнародним жіночим правозахисним центром «Ла Страда–Україна» проведено тренінги «Організація та здійснення профілактичної роботи в закладах освіти в конфліктний та постконфліктний періоди».

Тренери ознайомили учасників із основними напрямками соціально-педагогічної роботи з дітьми та батьками в період конфлікту, обговорили актуальні питання щодо створення ефективної системи профілактичної роботи з учнями, спрямованої на формування безпечної поведінки.

Широкий простір для творчого самовираження педагогам забезпечують конкурси педагогічної майстерності.

У 2016 році лабораторією виховної роботи та захисту прав дитини проведений II етап усеукраїнського конкурсу майстерності педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів «Джерело творчості» у номінації «Керівник гуртка – 2016» для підтримки творчої педагогічної діяльності працівників позашкільних навчальних закладів, популяризації педагогічних здобутків, підвищення майстерності педагогів.

У конкурсі взяли участь керівники гуртків еколого-натуралістичного напрямку в номінаціях: «Керівник біологічного гуртка», «Керівник екологічного гуртка»; художньо-естетичного напрямку в номінації «Керівник гуртка декоративно-ужиткового мистецтва».

На II (обласний) етап Усеукраїнського конкурсу «Джерело творчості» надійшло 29 конкурсних робіт із 18 позашкільних навчальних закладів області.

Відповідально поставилися до організації та проведення конкурсу методичні служби районних (міських) методичних кабінетів (центрів), позашкільних навчальних закладів міст Миколаєва, Первомайська, Миколаївського, Арбузинського, Новоодеського, Вітовського, Веселинівського, Новобузького, Доманівського районів.

Більшість матеріалів відповідає вимогам, що визначені Положенням про проведення Всеукраїнського конкурсу «Джерело творчості». У роботах переможців висвітлені інноваційні підходи до організації навчально-виховного процесу; прослідковується системність їх роботи, практична значущість представленого досвіду; наявні навчально-методичні розробки.

Проте в окремих матеріалах виявлено невідповідність змісту роботи заявленій темі та недостатня обізнаність керівників

гуртків із нормативно-правовими документами з фахових програм, відсутній список використаних джерел, не завжди правильно сформульовано дидактичну мету та завдання роботи, деякі представлені конспекти занять не відповідають віковим особливостям вихованців гуртка. Проблемним для конкурсантів виявилось визначення провідної ідеї, аналіз стану досліджуваної проблеми, наукове обґрунтування досвіду роботи.

Переможцями конкурсу стали:

***Номінація «Керівник гуртка
декоративно-ужиткового мистецтва»***

I місце

Пономаренко Володимир Олексійович, керівник гуртка Станції юних техніків Миколаївської міської ради.

II місце

Майстренко Наталія Вікторівна, керівник гуртка Будинку дитячої творчості відділу освіти Веселинівської райдержадміністрації;

Заблоцька Тетяна Пилипівна, керівник гуртка Центру позашкільної роботи відділу освіти, молоді та спорту Вітовського райдержадміністрації.

III місце

Бережна Наталя Вікторівна, керівник гуртка Будинку творчості учнів Миколаївської районної ради;

Глаголева Наталія Юріївна, керівник гуртка Центру позашкільної роботи Новобузької районної ради;

Новік Наталія Василівна, керівник гуртка Центру дитячої та юнацької творчості Вознесенської міської ради.

Номінація «Керівник біологічного гуртка»

II місце

Григоренко Єлизавета Володимирівна, керівник гуртка Станції юних натуралістів Новоодеської районної ради.

III місце

Суша Вікторія Володимирівна, керівник гуртка Станції юних натуралістів Первомайської міської ради;

Корсун Альона Іванівна, керівник гуртка Будинку творчості школярів Арбузинської районної ради.

Номінація «Керівник екологічного гуртка»

I місце

Тлуста Любов Миколаївна, керівник гуртка Центру позашкільної роботівідділу освіти, молоді та спорту Вітовської райдержадміністрації.

II місце

Марущак Ліна Володимирівна, керівник гуртка Будинку дитячої творчості Доманівської районної ради.

III місце

Березецька Олена Олексіївна, керівник гуртка Станції юних натуралістів Миколаївської міської ради;

Задвірний Олександр Петрович, керівник гуртка Будинку творчості учнів Миколаївської районної ради.

Підвищення якості та вдосконалення змісту позашкільної освіти, забезпечення гуртків, груп, секцій, студій та інших творчих об'єднань позашкільних навчальних закладів якісною навчальною літературою – важлива і нагальна проблема функціонування та розвитку позашкільля.

Для допомоги у вирішенні цих завдань із 01.06 до 15.06 2016 року проводився **I (обласний) етап Усеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури для позашкільних навчальних закладів системи освіти** (далі – Конкурс) за дослідницько-експериментальним, художньо-естетичним, науково-технічним та еколого-натуралістичним напрямками позашкільної освіти.

Для участі в обласному Конкурсі надійшло 13 робіт, серед них: 8 програм і 5 рукописів навчальної літератури. До II етапу Конкурсу направляються 2 роботи:

1. Програма гуртка «Математика. Позашкільний компонент» (автор Н. І. Гозян, керівник гуртка МОЦНТТ УМ).

2. Рукопис навчального посібника «Астрономічні спостереження» (автор

І. М. Хейфець, керівник гуртка астрономії Будинку творчості дітей та юнацтва Інгульського району Миколаївської міської ради).

Експерти відзначають актуальність відібраних робіт на II етап Конкурсу, їх рівень відповідає вимогам до написання навчальної літератури та програм. Зміст матеріалів сприяє

набуттю дослідницьких компетенцій, поліпшенню якості проведення занять.

Щодо змісту та оформлення інших робіт у експертів Конкурсу є ряд суттєвих зауважень:

- у змісті не прослідковується принцип доступності та індивідуального підходу до навчання учнів;
- оформлення списку літератури не відповідає останнім вимогам;
- недотримана логічна послідовність викладу навчального матеріалу;
- мова рукописів не відповідає нормам наукового стилю;
- невідповідність обсягу і змісту навчального матеріалу віковим особливостям вихованців тощо.

Важливим напрямом модернізації освітньої системи України є впровадження в навчальний процес закладу освіти інноваційних педагогічних методик і технологій.

Використання цифрових технологій – важливий та актуальний на сьогоднішній день шлях інноваційного розвитку позашкільної освіти. До цього процесу відносимо і ***трансформацію передового педагогічного досвіду в позашкільну освіту засобами цифрових технологій.*** Це підвищує

ефективність поширення педагогічного досвіду, а також раціональне використання часу для знайомства з передовими ідеями та їх упровадженням у навчально-виховний процес.

Досвід роботи переможців конкурсу «Джерело творчості» розміщений на порталі МОШО на сторінці «Позашкільна освіта», що дає можливість багатьом педагогам ознайомитись і використати у своїй діяльності.

Підготовка педагогів до інноваційної діяльності – актуальне завдання науково-методичного супроводу навчальних закладів і полягають у тому, щоб:

- допомогти кожному педагогу в розвитку його ціннісних орієнтацій і гуманістичної спрямованості, які визначають загальний підхід до реалізації актуальних проблем сучасної освіти;
- надати педагогу можливість усвідомити методологію вирішення професійно-педагогічних проблем, яка ґрунтується на гуманістичній парадигмі;

- розкрити перед педагогом принципи побудови конкретних концепцій роботи навчального закладу і самого педагога, враховуючи своєрідність умов їх діяльності;
- віднайти разом із педагогом способи реалізації концептуальних схем у досвіді діяльності, особливо в організації дослідно-експериментальної роботи;
- орієнтувати педагога на осмислення ним результатів педагогічних нововведень, сприяти виробленню критеріїв їх оцінки й самооцінки.

Актуальним у цьому процесі є підвищення рівня освіти і професійної кваліфікації через запровадження елементів підприємницької освіти у навчальному закладі.

3 березня 2015 року для методистів, керівників гуртків позашкільних навчальних закладів проведений тренінг «Формування підприємницької компетентності», який допоможе педагогам у формуванні підприємницької компетентності учнів та активній їх соціалізації в умовах позашкільного навчального закладу. Захід проходив за участі координатора міжнародного польсько-українського проекту «Уроки з підприємницьким тлом» у Миколаївській області Шевченко О. А.

Важливу роль в інноваційному розвитку позашкільного навчального закладу відіграє управління позашкільним навчальним закладом що буде ефективним, якщо:

- орієнтуватись тільки на успіх;
- ставити чіткі завдання, прагнути виявляти й використовувати всі можливості для їхнього досягнення;
- використовувати програмно-цільові методи управління;
- досліджувати результати і здійснювати проектно-інвестиційне управління навчально-виховним процесом;
- обґрунтовувати прийняті рішення;
- аналізувати проблеми, установлювати причиново-наслідкові зв'язки між ними;
- вибирати демократичний стиль керівництва.

Із метою підвищення професійної компетентності педагогічних працівників щодо організації пошуково-дослідницької роботи з вихованцями позашкільних навчальних закладів Миколаївської області 02 червня 2016 року в рамках обласного методичного активу на базі Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти відбулося засідання

творчої групи «Організація пошуково-дослідницької роботи з вихованцями позашкільних навчальних закладів Миколаївської області» (модератор – Пучкова О. Д., завідувач лабораторії виховної роботи МОІППО; керівник – Риженков А. В., заступник директора МОЦТКЕ УМ).

Під час роботи творчої групи учасники обговорили «Положення про районне (міське) наукове товариство учнів Малої академії наук України»; спроектували модель організації пошуково-дослідницької роботи вихованців позашкільних навчальних закладів на рівні районів (міст) області.

Ефективною формою методичної роботи є проведення обласних методичних активів освітян області.

На цих підсумкових заходах навчального року обговорюються питання забезпечення розвитку професійної компетентності педагогів, визначаються орієнтири методичної роботи навчальних закладів на наступний навчальний рік і аналіз діяльності за минулий.

02 червня 2016 року на базі Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти відбувся обласний методичний актив заступників директорів, методистів ПНЗ «Роль і завдання методичної служби у розвитку професійної компетентності педагогів позашкільного навчального закладу».

Освіта ХХІ століття – це освіта для людини. Її стрижень – розвиваюча, культуротворча домінанта, виховання відповідальної особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, вмє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого розв’язання проблеми.

«Позашкілля – це дозвілля» – таке загальноприйняте ототожнення цих понять. Головна мета соціально-педагогічної діяльності позашкільних закладів – сформуванню ставлення до дозвілля як до часу для самовдосконалення, саморозвитку; навчити учнів розумно проводити вільний час, створити умови для самостійної, творчої діяльності школярів. Такий підхід вимагає від педагогів застосування певних методичних прийомів та врахування індивідуальних особливостей дітей, спрямовуючи діяльність позашкільного закладу на організацію взаємодії дитини та оточуючого соціального середовища. Це здійснюється в процесі соціалізації особистості: засвоєння дитиною системи цінностей, норм та зразків поведінки, обов’язкових у певному

суспільстві, а також компетенцій, які дають їй змогу ввійти у світ суспільних організацій.

У Будинку творчості дітей та юнацтва Інгульського району м. Миколаєва серед вихованців різних вікових груп проведено анкетування щодо рівня соціалізації особистості.

Гуртківці віком від 13–16 років:

1. Відвідують гурток, тому що мріють отримати професію, що пов'язана з діяльністю гуртка – 30 %.

2. Приваблює участь у масових заходах розважального характеру (святах, концертах, дискотеках) – 40 %.

3. Дуже цікавляться предметом занять гуртка – 30 %.

Гуртківці віком 9–12 років:

1. Відвідують гурток із метою спілкування з однолітками – 40 %.

2. Приваблює участь у масових заходах розважального характеру (святах, концертах, дискотеках) – 40 %.

3. Дуже цікавляться предметом занять гуртка – 20 %.

Гуртківці 5–8 років:

1. Приваблює участь у масових заходах розважального характеру (святах, концертах, ігри тощо) – 70 %.

2. Цікаві заняття – 30 %.

Результати анкетування дають можливість керівникам гуртків зорієнтуватись у виборі форм, методів роботи, а методистам закладу – виду діяльності навчання дорослих.

Головні напрями соціально-педагогічної роботи позашкільного навчального закладу

- створення умов для здобуття додаткової освіти дітьми і молоддю;
- організація разом із дітьми та молоддю їх змістовного дозвілля;
- сприяння впровадженню нових форм, методів і засобів навчання і виховання;
- створення системи пошуку, розвитку, підтримки юних талантів і обдаровань для формування творчої та наукової еліти в різних галузях знань і суспільного життя;

стимулювання творчого самовдосконалення дітей та учнівської молоді;

- задоволення потреб дітей і учнівської молоді в професійному самовизначенні відповідно до їх інтересів і здібностей.

Досвід роботи Станції юних техніків Южноукраїнської міської ради із формування соціальної компетентності вихованців є першим кроком у забезпеченні формування активної життєвої позиції, готовності до безперервної освіти, конкурентної боротьби на ринку праці, потреби ініціативно включатися в систему нових економічних відносин і підприємницьку діяльність.

Керівники гуртків та секцій орієнтують учнівську молодь на вільний вибір видів і форм діяльності, формування їх особистих уявлень про соціокультурне і соціоприродне середовище, розвиток пізнавальної мотивації і творчих здібностей.

Метою формування соціальної компетентності учнівської молоді в гуртках та секціях Станції юних техніків є:

- формування позитивної Я-концепції учнів і вміння об'єктивно оцінювати себе й свої дії;
- розвиток здібностей учнів у тій сфері діяльності, до якої вони проявляють схильність;
- розвиток «командного духу», умінь і навичок роботи в команді, відповідальності за спільну справу;
- розвиток дослідницького й критичного мислення;
- підвищення впевненості в собі, власних здібностях.

Рекомендації щодо проведення методичної роботи у позашкільних навчальних закладах Миколаївської області у 2016/17 навчальному році:

- науково-методичне забезпечення профільного навчання учнів;
- пошук нових технологій підвищення науково-методичного рівня освітнього процесу;
- співпраця з різними соціальними інститутами, створення соціокультурного і соціоприродного середовища, що, безумовно, сприяє пошуку, залученню до навчання дітей, талановитих та обдарованих особистостей відповідно до інтересів та подальша їх підтримка;

- підтримка зв'язків із навчальними закладами: гімназіями, ліцеями, коледжами, школами, спільно з якими проводяться педради, методичні виїзди, теоретичні семінари; семінари-практикуми, творчі лабораторії, семінари для молодих спеціалістів;
- навчання і виховання дітей з особливими потребами;
- упровадження методів проектної діяльності на заняттях гуртків. Метод проектів спрямований на самостійну діяльність гуртківців і дозволяє активно розвивати в дитині основні види мислення, творчі здібності, прагнення самому творити;
- удосконалення форм роботи із запровадження інноваційних та ефективних управлінських технологій, орієнтованих на співпрацю всіх учасників навчально-виховного процесу;
- вивчення, систематизація та поширення передового педагогічного досвіду.

Необхідність вирішення проблем сучасного ефективного науково-методичного супроводу ставить перед системою післядипломної педагогічної освіти завдання розвитку і забезпечення стратегічних і тактичних функцій у напрямку постійного вдосконалення фахової майстерності педагогічних працівників. Реальні можливості змін у діяльності позашкільних освітніх закладів залежать від того, які додаткові ресурси вони можуть отримати від методичної служби, від конкретного методиста.

Головним критерієм діяльності методичної служби на будь-якому рівні залишається питання якості та результативності освітнього процесу в інформаційному суспільстві, яке дуже швидко змінюється, відбір змісту і ціннісних орієнтацій у розвитку особистості дитини, допомога індивідуальному становленню.

В умовах розвитку українського суспільства позашкільна освіта, як невід'ємна ланка неперервної освіти, відіграє важливу соціальну роль у вихованні творчої, компетентної особистості, свідомого громадянина держави.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Національна ідея в становленні громадянина-патріота України (Програмно-виховний контекст) / І. Д. Бех, К. І. Чорна. – К., 2014. – 48 с.

2. Половенко О. В., Постельняк А. І. Аналітична діяльність методиста / В. О. Половенко // Методист. – 2012. – № 1. – С. 17–28.

3. Гаврилук В. Ю. Формування творчої активності старшокласників у позашкільних навчальних закладах у процесі пошукової та дослідницької діяльності / В. Ю. Гаврилук // Інноваційні соціально-педагогічні моделі розвитку творчої активності вихованців позашкільних навчальних закладів у процесі пошукової та дослідницько-експериментальної діяльності : збірник матеріалів науково-практичної конференції (24–26 вересня 2014, м. Вінниця). – Вінниця, 2014. – С. 25–33.

4. Гаврилук В. Ю. Інформаційно-навчальне середовище як засіб формування творчої активності педагогічних працівників і вихованців позашкільних навчальних закладів / В. Ю. Гаврилук // Інноваційні технології у професійному розвитку педагогічних працівників та керівників закладів освіти : тези міжнародної науково-практичної конференції (24–25 квітня 2012 року, м. Біла Церква). – Біла Церква : КОІПОПК, 2012. – С. 206–208.

5. «Про навчальні програми з позашкільної освіти». Лист Міністерства освіти і науки України від 18.07.2013 № 1/9-502.

6. «Про методичні рекомендації щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти». Лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 05.06.2013 № 14.1/10-1685.

7. «Про навчальні програми з позашкільної освіти». Лист МОН України від 19.08.2014 № 1/9-417.

8. «Про забезпечення прав дітей на позашкільну освіту». Лист МОН України від 01.09.2014 №1/9-441.

ДЛЯ НОТАТОК

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

Лабораторія виховної роботи та захисту прав дитини

Організація методичної роботи в позашкільних навчальних закладах Миколаївської області в 2016/17 навчальному році

Інструктивно-методичний лист

Технічна верстка: Н. М. Дерманська

Папір офсетний. Друк на різнографі
Формат 60x84/16

Умовно-друкованих арк. – 1,5

Обліково-видавничих арк. – 1,4

Гарнітура шкільна

Тираж 100
Замовлення № 32

Адреса редакції:

вул. Адміральська, 4-а,
м. Миколаїв, 54001
Тел./факс 37 85 89
<http://www.moippo.mk.ua>,
e-mail: moippo@moippo.mk.ua